

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคโลกาภิวัตน์ และยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นอย่างมากมายในรอบศตวรรษที่ 20 สามารถแพร่ขยายไปได้อย่างรวดเร็วในกลุ่มประชากรโลก กอรปกับการแข่งขันที่เข้มข้นทางเศรษฐกิจในยุคการค้าเสรี ประเทศแต่ละประเทศย่อมต้องเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหลายรูปแบบและอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ประเทศของตนตกเป็น “เหยื่อ” ของกระแสโลกาภิวัตน์ ปัจจัยที่สำคัญของการอยู่รอดและการพัฒนาไปในรูปแบบที่เหมาะสมและพึงประสงค์คือ “คน” การศึกษาในฐานะของคลังปัญญาต้องมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมให้คนรอบรู้ รู้จักคิดวิเคราะห์ เลือกรับแต่สิ่งที่ดีที่ควร และสนใจที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อปรับตนเองให้รู้เท่าทันโลก พร้อมทั้งมีทักษะและคุณสมบัติที่เหมาะสมกับลักษณะงานที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว (ลีปพนนท์ เกตุทัต, 2540)

แนวคิดเรื่องการพัฒนาคน ในฐานะที่เป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะทำให้สังคมอยู่รอดและพัฒนาถาวรแนวคิดหนึ่งคือ แนวคิดของ เกรียงศักดิ์ วงศ์เจริญศักดิ์ (เกรียงศักดิ์ วงศ์เจริญศักดิ์, 2539) ซึ่งระบุว่ามิชชั่นหนึ่งที่มีคุณค่ามหาศาลคือมิชชั่นแห่งสติปัญญาของประชากรภายในประเทศ อันมีค่ามากกว่าทรัพยากรทั้งหมดแผ่นดินรวมกัน การสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้กลายเป็นมิชชั่นแห่งสติปัญญาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก และเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารประเทศ สิ่งที่มีมุ่งหวังคือบุคลากรของประเทศที่ทรงคุณค่ามหาศาล มีลักษณะของความเป็นศีกษิต หรือปัญญาชนที่มีคุณภาพอย่างสมบูรณ์ ลักษณะ 6 ประการของศีกษิตคือ

1. มีความชำนาญในการใช้ภาษา
2. มีความประพฤติดีงาม
3. มีรสนิยมดี หมายถึงศึกษาให้รู้ซึ่งถึงคุณค่าที่มีอยู่จริงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อนที่จะตัดสินความดีงามหรือค่าของสิ่งนั้น

4. มีวิจารณ์ญาณ คือรู้จักไตร่ตรอง ใคร่ครวญหาเหตุผลให้ถ่องแท้ก่อนตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง

5. ใฝ่รู้ หมายถึง รักการเรียนรู้อยู่เป็นนิจ โดยคิดอยู่เสมอว่าความรู้เป็นสิ่งประเทืองปัญญาและความมั่งคั่งที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

6. สามารถนำความคิดไปปฏิบัติได้ ผู้ที่นำความคิดไปสู่การปฏิบัติได้ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดเด่นชัดเป็นของตนเอง เป็นความคิดที่ประกอบด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ มิใช่จากการลอกเลียนแบบโดยขาดการพิจารณาและความเข้าใจอย่างถูกต้อง

ในส่วนที่เกี่ยวกับแนวคิดนี้ เกรียงศักดิ์ เชื่อว่าวิธีการพัฒนาบุคคลได้อย่างรวดเร็วที่สุดวิธีหนึ่งคือ การถ่ายทอดความรู้ผ่านระบบการศึกษาตามกระบวนการขั้นตอนและหลักสูตรอย่างเหมาะสม การปฏิรูปการศึกษาต้องมุ่งเน้นให้คนคิดเป็น วิเคราะห์เป็น และประยุกต์ใช้เป็น เน้นสร้างขีดความสามารถให้คนไทยศึกษาได้ด้วยตนเองจากข้อมูลที่มีอยู่รอบตัว

นอกจากนี้สุนทร โสทธิพันธ์ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540) ได้กล่าวถึงรูปแบบของบัณฑิตไทยในยุคปัจจุบันและอนาคตที่ต้องเหมาะสมกับสังคมโลกด้วย อันมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความสามารถทางภาษา
2. มีความสามารถทางการคำนวณ
3. เป็นผู้มีการศึกษา
4. เป็นผู้รู้รอบรู้ลึก
5. มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต
6. มีความสามารถทางการจัดการ
7. เป็นผู้ที่มีรสนิยมดีและรักสันติ

แนวคิดเรื่องลักษณะบัณฑิตที่เหมาะสมกับโลกยุคปี 2000 ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในกลุ่มนักการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา และผู้สนใจด้านการปฏิรูปการศึกษา วิจิตร ศรีสอ้าน (Srisa-an, 1998) วิสุทธิ์ ดามาพงศ์ (วิสุทธิ์ ดามาพงศ์, 2541) และเกษม วัฒนชัย (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540) ได้กล่าวถึงแนวคิดนี้พอสรุปประเด็นหลักได้ว่าคนที่เหมาะสมกับโลกอนาคตต้องมีค่านิยมใฝ่รู้ รักการเรียนรู้ มีความคิดก้าว

ทันโลก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คัดสนใจโดยอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง ฟังตนเองได้ มีทักษะในการสื่อสาร มีความรับผิดชอบสูง มีความเพียรพยายาม มีวินัยในตนเอง มีส่วนร่วมในสังคม พึ่งพิงพัฒนาสิ่งแวดล้อม เคารพสิทธิผู้อื่น รวมทั้งมีสุนทรียะและมีความสุขตามอัธยาศัย

จากแนวคิดเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตที่เหมาะสมกับโลกยุคปี 2000 เราจะเห็นได้ว่าการที่บัณฑิตต้องเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ รักการเรียนรู้ และมีทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นคุณลักษณะที่สำคัญมากประการหนึ่ง ในบริบทนานาชาติ แนวคิดดังกล่าวก็ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น ประมวลเก็บบทสนทนาของทศวรรษมาแล้ว โนลส์ (ใน Boud, 1981) ศาสตราจารย์กิตติคุณแห่งมหาวิทยาลัยรัฐนอร์ทคาโรไลนา ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า ในศตวรรษที่ 21 เราจะมองเห็นความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายและรวดเร็วที่สุดในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเกิดในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วิชาความรู้ เทคโนโลยี และอื่น ๆ ดังนั้นความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาคือเพื่อการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน และการสร้างผู้เรียนให้เป็นผลผลิตที่สถานศึกษาต้องการ อาจไม่เหมาะสมในโลกของการเปลี่ยนแปลง การศึกษาในรูปแบบเดิมอาจทำให้นักศึกษากลายเป็นสิ่งล้าสมัยไร้ประโยชน์ไปในระยะเวลาอันสั้น และเพื่อหลีกเลี่ยงสภาพอันไม่พึงปรารถนานั้น การศึกษาต้องปรับรูปแบบใหม่ การศึกษาต้องมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อสร้างผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต (Autonomous lifelong learners) โดยที่การศึกษาต้องมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นที่กระบวนการการเรียนรู้ (The process of learning) โดยเห็นว่า ผลของกระบวนการดังกล่าวคือการที่ผู้เรียนได้มาซึ่งเนื้อหาความรู้ (The acquisition of content) มิใช่การที่ผู้สอนได้ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ (The transmission of content) แต่เพียงอย่างเดียว

นักการศึกษาอีกท่านหนึ่งที่ได้กล่าวถึงจุดเน้นใหม่ของการศึกษาในอันที่จะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้คือ เบอร์กิน (Burgin, 1996) โดยได้กล่าวถึงบทบาทใหม่ของอุดมศึกษาในหนังสือชื่อ Goals and Purposes of Higher Education in the 21st Century ว่าในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และข้อความรู้ต่าง ๆ อย่างรวดเร็วนี้ ปัญหาที่จะเกิดตามมาคือ วิชาความรู้หรือทักษะที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้เรียนไปจากสถาบันการศึกษาจะล้าสมัยอย่างรวดเร็ว งานเป็นจำนวนมากจะหายไปจากตลาดงาน ในขณะที่มีงานใหม่ที่ต้องการผู้ที่มีความรู้หรือทักษะใหม่มาแทนที่อย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุดังกล่าว

แนวโน้มน่าจะเป็นไปได้ และควรจะเป็นอย่างยิ่งคือ อุดมศึกษาต้องมีบทบาทใหม่ในการช่วยให้ผู้ที่จบการศึกษาไปแล้วกลับมาเรียนรู้เพิ่มเติม อีกทั้งช่วยปลูกฝังทักษะที่ทำให้ผู้จบการศึกษาไปแล้วสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นั่นหมายถึงการที่อุดมศึกษาต้องหันมาให้ความสำคัญกับการสร้างผู้เรียนที่รักการเรียนรู้ ใฝ่รู้ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

แนวโน้มนของตลาดงานในปัจจุบันและอนาคตก็หันมาให้ความสำคัญกับบุคลากรที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แชฟฟี (Chaffee, 1995) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง *The Thinker's Guide to College Success* ว่า ในสภาพตลาดงานปัจจุบันและในอนาคตที่มีการแข่งขันสูงมาก ผู้ที่เข้าสู่ตลาดงานและมี แนวโน้มสูงที่จะประสบความสำเร็จไม่ว่าจะเป็นในงานประเภทใดก็ตาม ต้องมีทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และทักษะในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนางาน พัฒนาตนเอง พัฒนาองค์กรและพัฒนาประเทศชาติได้ ทักษะประการสุดท้ายคือทักษะในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนี้ แชฟฟีมีความเห็นว่ามีผลต่อความอยู่รอดในตลาดงานยุคปัจจุบันและในอนาคตเป็นอย่างมาก และเพราะการตระหนักถึงความสำคัญของทักษะดังกล่าว องค์กรต่าง ๆ จึงพยายามสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาในงานที่บุคลากรเหล่านั้นต้องรับผิดชอบ อันนำไปสู่การเพิ่มผลประกอบการขององค์กรเหล่านั้น ความพยายามดังกล่าวขององค์กรต่าง ๆ มักจะอยู่ในรูปการส่งเสริมด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human resource development) และการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) ในองค์กรต่างๆ โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของบุคลากรแต่ละคน และของหน่วยงานในภาพรวม จนกลายเป็นวัฒนธรรมของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องขององค์กรนั้น ๆ ต่อไป (Watkins & Marsick, 1992; Garvin, 1993)

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าสู่ตลาดงานในยุคนี้นั้น นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้แล้ว ต้องมีความรู้พื้นฐานด้านภาษา และมีทักษะในการสื่อสาร (Communicative skills) ที่ดีอีกด้วย ในยุคโลกาภิวัตน์ และยุคการค้าเสรี บทบาทของภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นภาษานานาชาติที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในทุกวงการย่อมเป็นที่เด่นชัดจนไม่มีใครปฏิเสธได้ ในบริบทของการศึกษา ภาษาอังกฤษเป็นภาษา

หลักที่ใช้ในการถ่ายทอดวิทยาการในโลก การแปลคำร่าต่าง ๆ ออกเป็นภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่วิชาความรู้ รวมทั้งการเผยแพร่และแสวงหาความรู้โดยผ่านอินเทอร์เน็ตก็เป็นสิ่งที่สามารถพิสูจน์ให้เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษได้อย่างชัดเจน ภาพรวมในปัจจุบันคือ ประมาณ 80% ของการเผยแพร่วิทยาการทั่วโลก ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ประมาณ 75% ของการติดต่อสื่อสารในวงการธุรกิจนานาชาติใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง และมีชาวต่างชาติที่มีได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติ (Non-native speakers) ถึงกว่า 50% ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร (Hollet, 1999) ในบริบทด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ต้องดำเนินธุรกิจต่างๆ ในตลาดโลกที่เน้นการค้าเสรี ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงมากทั้งในภาคเกษตรอุตสาหกรรม ภาคอุตสาหกรรมการผลิต และภาคอุตสาหกรรมบริการ ถ้าพลเมืองของประเทศไทยสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในสภาพที่ประเทศต่างๆ ในโลกกำลังประสบกับปัญหาเศรษฐกิจ ความหวังและทางเลือกหนึ่งที่สำคัญของประเทศไทยเพื่อการอยู่รอด คือ การเน้นภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งกำลังกลายเป็นจักรกลทางเศรษฐกิจที่สำคัญในหลายประเทศทั่วโลก และเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเจริญเติบโตสูงสุด เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ มีการประมาณการกันว่า ภายในปี พ.ศ. 2548 จะมีการจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีกถึง 144 ล้านคนทั่วโลก และในจำนวนนี้จะเป็นการจ้างงานในหมู่ประเทศเอเชียแปซิฟิกถึงร้อยละ 70 (ใน สิบปนนท์ เกตุทัต, 2540) สำหรับประเทศไทย การท่องเที่ยวได้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญและสร้างรายได้ให้กับประเทศได้อย่างมหาศาล ยกตัวอย่างเช่นในปี 2540 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวถึง 220,754 ล้านบาท ซึ่งนับเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้ประเทศสูงที่สุดในปีนั้น และแนวโน้มในอนาคตก็คงจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับการขยายตัวของอุตสาหกรรมประเภทนี้ดังกล่าวแล้วข้างต้น (Department of Business Economics and Bank of Thailand, 1999)

ในสภาพที่ตลาดงานปัจจุบันต้องการผู้ที่มีความสามารถด้านการใช้ภาษาในทุก ๆ ด้าน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ จึงได้กำหนดไว้ในปรัชญาหลักของมหาวิทยาลัยว่าความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นความรู้สามัญส่วนหนึ่งที่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกสาขาวิชาพึงมีร่วมกัน (จรัส สุวรรณเวลา และคณะ, 2540) นอกจากนี้ ความสำคัญของภาษาอังกฤษยังได้รับการกล่าวถึงในการที่แคเนียล ซี

ทอสทีสัน (อ้างใน จรัส สุวรรณเวลา และคณะ, 2540) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการของบัณฑิตในโลกปัจจุบันและอนาคต คือคุณสมบัติประการที่หนึ่ง การเป็นผู้รู้ในกรอบความรู้แห่งศาสตร์ของตน คุณสมบัติประการที่สอง การเป็นผู้มีความชำนาญของนักวิชาการ (หมายถึงความสามารถในการค้นหาข้อมูลความรู้ด้วยวิธีต่างๆ และความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น อันจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง) และคุณสมบัติประการที่สาม การเป็นผู้มีทัศนคติของนักวิชาการ (หมายถึงความอยากรที่จะเรียนรู้ความนับถือในความรู้ของผู้อื่น และความสงสัยในวิชาการโดยไม่ก้าวร้าว) ในการจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าว แคเนียล ซี ทอสทีสัน เน้นว่า การเป็นผู้มีทัศนคติของนักวิชาการ มีความสำคัญและควรได้รับการปลูกฝังในตัวบัณฑิตเป็นสิ่งแรก รองลงมาคือ การเป็นผู้มีความชำนาญของนักวิชาการ และการเป็นผู้รู้ในกรอบความรู้แห่งศาสตร์ของตน จากประเด็นดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางในการสื่อสาร มีความสำคัญอย่างยิ่งในการแสวงหาความรู้ เผยแพร่ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข้อความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาในตัวผู้เรียน (สุธรรม อารีกุล, 2540; Hollet, 1999) ซึ่งนับเป็นบทบาทที่สำคัญของภาษาอังกฤษด้านวิชาการ นอกเหนือไปจากความสำคัญด้านการสื่อสาร และด้านการปฏิบัติงานวิชาชีพดังที่กล่าวแล้วข้างต้น

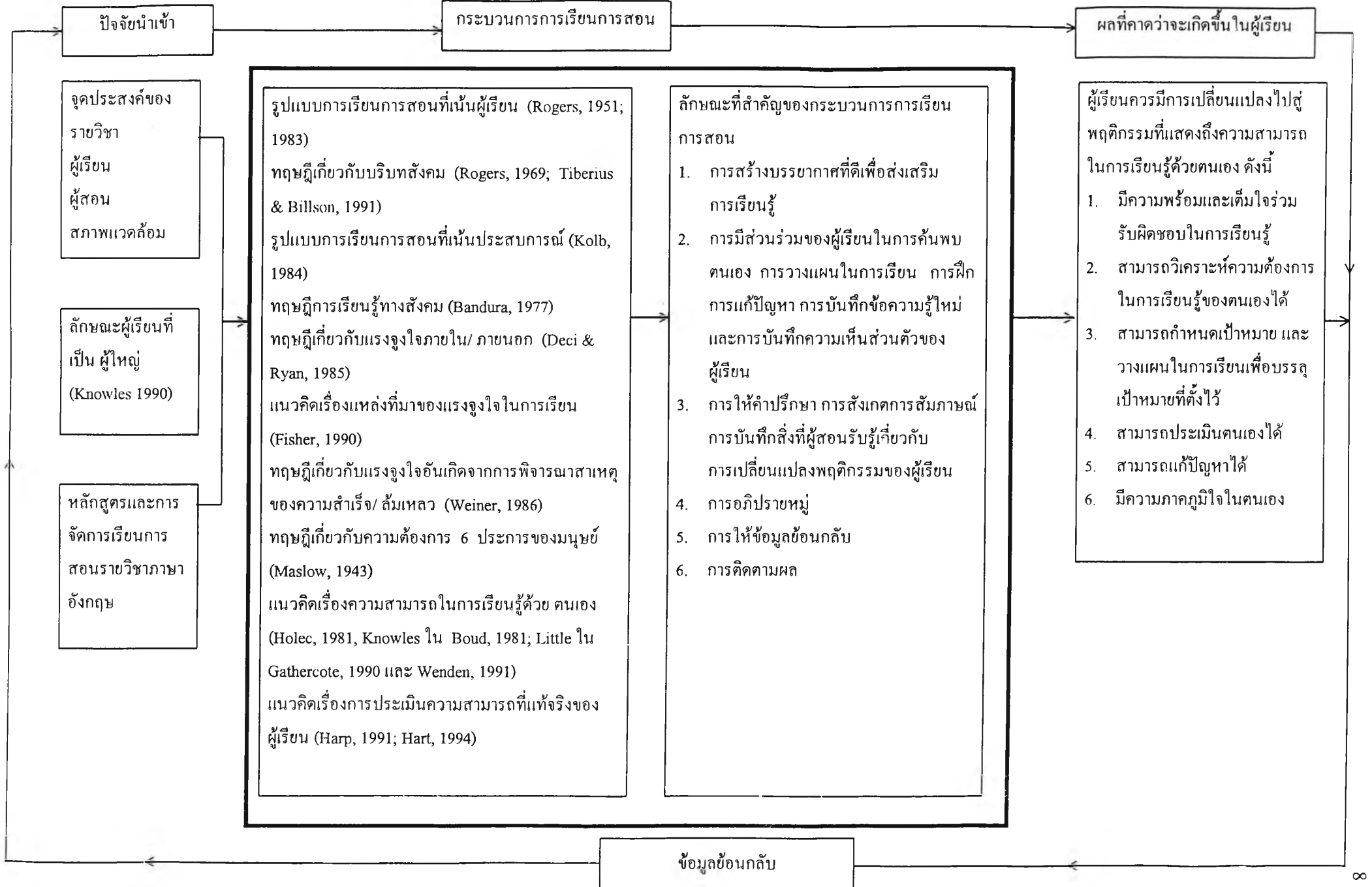
ด้วยความสำคัญของความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และความสำคัญของภาษาอังกฤษในด้านวิชาการ ด้านการสื่อสาร รวมทั้งด้านการปฏิบัติงานวิชาชีพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีปณิธานแน่วแน่ในอันที่จะพัฒนา มหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัย มุ่งเน้นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการของประเทศในศาสตร์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง (แผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2540 – 2544 อ้างใน จรัส สุวรรณเวลา และคณะ, 2540) ควรแสวงหาวิธีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีทักษะด้านภาษาต่างประเทศดีขึ้น อันเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาลำดับที่ 8 ของทบวงมหาวิทยาลัย (2540 – 2544) (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2539) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมีความเห็นว่า ควรริเริ่มดำเนินการดังกล่าวกับนิสิตชั้นปีแรก ๆ เพื่อให้ให้นิสิตได้สัมผัสกับวิธีการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้พัฒนาตนเองไปในทิศทางที่ควรจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มการเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้ศึกษามี

ความเชื่อว่าการกระทำดังกล่าว จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และค่อยเป็นค่อยไป อันจะเป็นพื้นฐานที่มั่นคงและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ทั้งในมหาวิทยาลัย และในชีวิตการทำงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

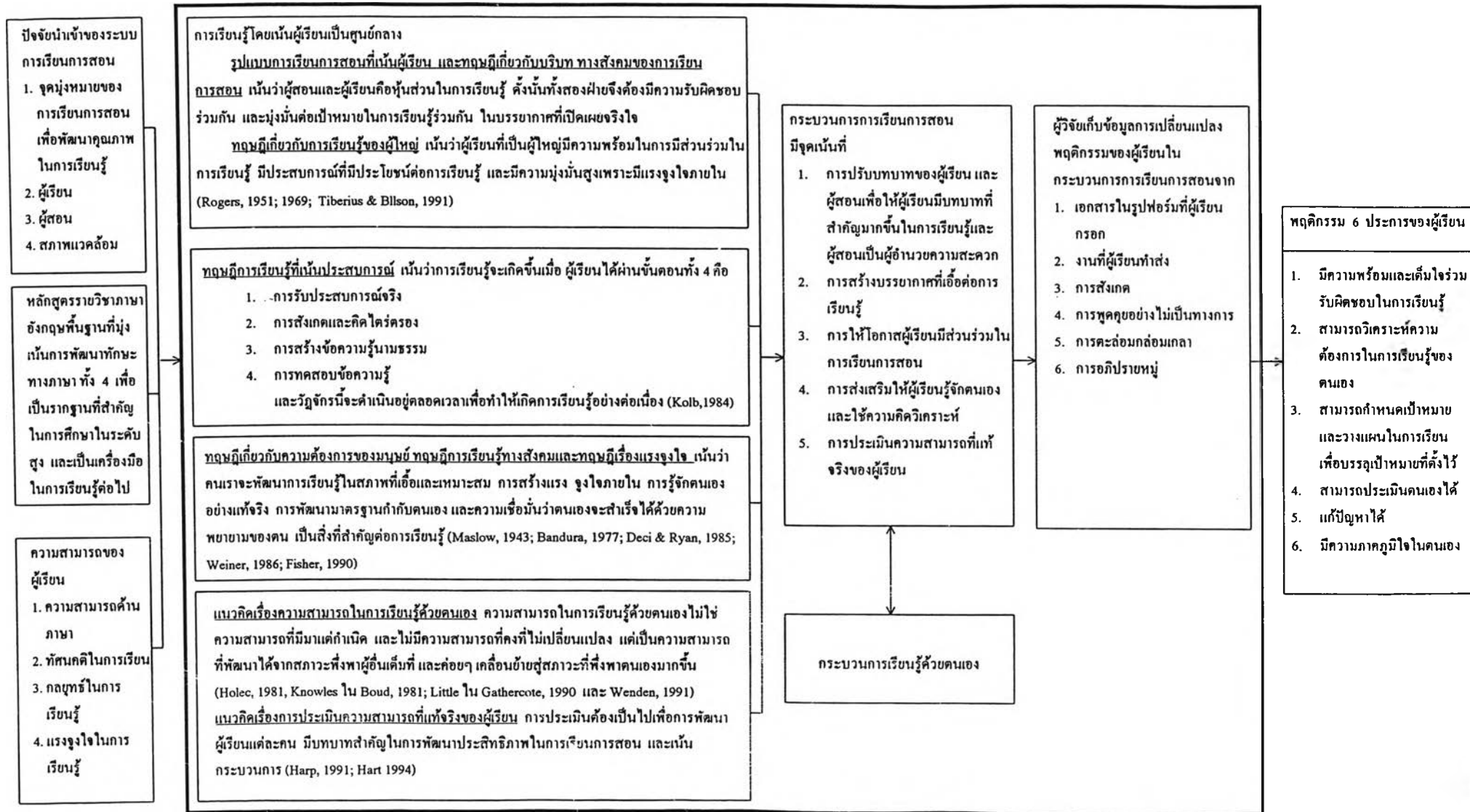
1. ศึกษาสภาพการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานในปัจจุบัน
2. พัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนเมื่อได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองดังนี้
  - 3.1 มีความพร้อมและเต็มใจร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้
  - 3.2 สามารถวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองได้
  - 3.3 สามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนและวางแผนในการเรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้
  - 3.4 สามารถประเมินตนเองได้
  - 3.5 สามารถแก้ปัญหาได้
  - 3.6 มีความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ในการเรียนภาษาอังกฤษของนิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีสาระสำคัญดังนี้

1. การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ความเชื่อหลักในแนวคิดนี้คือการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ผู้เรียนมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างข้อความรู้ ปัญหา และความเฉลียวฉลาด เมื่อได้โอกาสที่ดีและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบริบทของการเรียน สัมพันธภาพที่ดีของคน 2 คน และในกลุ่ม จะช่วยให้เกิดการพัฒนาในตัวผู้เรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอน ผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียน และสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้เรียน (Rogers, 1951, 1983 ใน Joyce, et al, 1992) โดยนัยแห่งแนวคิดนี้ ผู้สอนกับผู้เรียนจะมีลักษณะความสัมพันธ์เด่น ๆ 2 ประการคือ ความเป็นเพื่อน และความเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันในกระบวนการเรียนการสอน ในบริบทความสัมพันธ์ทางสังคมดังกล่าว จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความเคารพซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบร่วมกันและความมุ่งมั่นที่มีต่อเป้าหมายร่วมกัน การสื่อสารและระบบข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ ความร่วมมือและเต็มใจที่จะจัดการในปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีที่เหมาะสม และความรู้สึกปลอดภัย (ไม่กลัว) ใ่วางใจและมีความสุขในห้องเรียน ผู้เรียนในวัยนี้เป็นผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ มีความพร้อมในการเรียนรู้สูง ชอบการเรียนรู้จากการกระทำ และมีแรงจูงใจในการศึกษาเพื่อชีวิตการทำงานมากขึ้น (Knowles, 1990) ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม ต้องเน้นเรื่องประสบการณ์ อันมีจุดเริ่มต้นที่การรับประสบการณ์ในการเรียนรู้ ในรูปประสบการณ์ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกก่อน (Kolb, 1984 อ้างใน Kohonen, 1989) แนวคิดนี้จะสัมพันธ์กับความคิดเรื่องการกำกับควบคุมการเรียนรู้ของตนเองโดยตรง เพราะผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองได้จะต้องมีความสัมพันธ์ทางอารมณ์เชิงบวกกับกระบวนการเรียนรู้และสิ่งที่จะเรียนก่อน และสามารถรักษาความสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่ดีนี้ให้อยู่ในระดับที่ดีได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยแนวคิดดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้สอนในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ต้องมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ถึงจุดสูงสุด

2. แนวคิดเรื่องความสำคัญของแรงจูงใจ

ผู้เรียนที่สามารถกำกับควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ ต้องมีแรงจูงใจในการเรียนสูง (Knowles, 1990) ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะที่สำคัญของแรงจูงใจอันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พบว่า ต้องเป็นแรงจูงใจภายใน อันหมายถึงความพึงพอใจในการเรียนที่เกิดจากความสนใจของผู้เรียนและสิ่งที่คุณเรียนได้เรียนรู้ ไม่ใช่แรงจูงใจภายนอก เช่น คะแนน ความกลัว และความวิตกกังวล (Deci และ Ryan อ้างใน Dickinson, 1995) นอกจากนี้ไวเนอร์ (Weiner, 1986 อ้างใน Dickinson, 1995) ยังได้กล่าวว่าผู้เรียนที่เชื่อว่าเขาสามารถควบคุมความสำเร็จและความล้มเหลวในการเรียนของตนเองได้ จะสามารถรักษาระดับแรงจูงใจในการเรียนให้อยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่องได้ หรือกล่าวง่าย ๆ คือ ผู้เรียนลักษณะนี้จะเชื่อว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของตนคือ ปัจจัยภายในตัวเอง เป็นปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงได้ และผู้เรียนเองควบคุมได้ ซึ่งนั่นหมายถึงความพยายามของเขาเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาแนวคิดเรื่อง การตั้งมาตรฐานภายในเพื่อกำกับพฤติกรรมของตนเอง และการตัดสินใจความสามารถของตนเอง ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้สอนจะมีส่วนช่วยแนะนำผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนกำหนดกระบวนการเรียนของตนได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาความพึงพอใจในผลงานและความก้าวหน้าของตนเอง ความมีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในตัวเอง รวมทั้งการรู้จักตนเองในสภาพที่เป็นจริงมากขึ้น ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้ทั้งสิ้น (Bandura, 1967 ใน Crain, ed., 1992; Maslow, 1943 ใน Crain, ed. 1992; Fisher, 1990 และ Littlejohn, 2001)

3. ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากการประมวลแนวคิดของผู้รู้ทางจิตวิทยา และทางการศึกษาหลายท่าน ผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจะมีลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ คือ มีความพร้อมและเต็มใจร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองได้ สามารถกำหนดเป้าหมายและวางแผนในการเรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้สามารถประเมินตนเองได้ แก้ปัญหาได้ และมีความภาคภูมิใจในตนเอง (Knowles ใน

Boud, 1981; Little ใน Gathercote, 1990; Wenden, 1991 และ Holec, 1981) นอกจากนี้ เวินเด็น (Wenden, 1991) ได้กล่าวถึงความรู้ 3 ประเภท ที่ผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนภาษาต้องมีคือ ความรู้เกี่ยวกับคนหรือมนุษย์ (Person knowledge) ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์ในการเรียน (Strategic knowledge) และความรู้เกี่ยวกับงาน (Task knowledge) ในความคิดของเวินเด็นเมื่อผู้เรียนได้พิจารณาความรู้เหล่านี้ในเชิงที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ส่วนตัวในการเรียนรู้ จะพัฒนาทัศนคติต่อตนเองและการเรียนรู้ ซึ่งจะสร้างลักษณะคุณค่าของตนเองในฐานะผู้เรียนภาษา ทัศนคติและความเชื่อมั่นนี้จะส่งผลต่อพฤติกรรมในการเรียนรู้อย่างมาก และด้วยความเชื่อที่ว่า ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน และสามารถพัฒนาได้ถ้ามีกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม ผู้สอนจึงต้องปรับบทบาท และพฤติกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น อีกทั้งสอดแทรกความรู้และประสบการณ์ที่สำคัญในการเรียนภาษา เพื่อผู้เรียนจะได้นำไปใช้ในการปรับทัศนคติ ความเชื่อ และโครงสร้างความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ เพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

4. การประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

ในแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้การประเมินผลในลักษณะเดิมคือ การใช้บททดสอบเดียวเพื่อประเมินผู้เรียนทุกคนในรายวิชาเดียวกันจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจสะท้อนให้เห็นความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้ ในแนวคิดของการประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน การประเมินต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาผู้เรียน การประเมินต้องบอกได้ว่าผู้เรียนมีจุดเด่นและจุดด้อยอะไรในสิ่งที่เป็นเป้าหมายหลักของการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ การประเมินจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มากกว่าจะเป็นการให้รางวัลหรือลงโทษผู้เรียนในรูปคะแนนที่สูงหรือต่ำเมื่อเทียบกับผู้เรียนคนอื่นๆในกลุ่ม จากหลักการที่หลากหลายของแนวคิดเรื่องการประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ผู้วิจัยได้เลือกหลักการที่สำคัญบางประการมาใช้ในการศึกษาในส่วนของ การประเมินผู้เรียนในลักษณะการประเมินกระบวนการ (คือคะแนนเก็บ 20%) ดังนี้คือ

4.1 การประเมินต้องเกี่ยวข้องกับงานที่น่าสนใจ มีประโยชน์ มีความหมายกับผู้เรียน และมีความสำคัญ เพราะเป็นจุดประสงค์หลักในการเรียนรู้

4.2 การประเมินมีลักษณะเหมือนกิจกรรมการเรียนรู้ มีความหลากหลาย และทำอย่างต่อเนื่อง

4.3 การประเมินเน้นการประเมินกระบวนการ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนได้มีการพัฒนาจากจุดเริ่มแรกอย่างไร และไม่มุ่งเน้นการเปรียบเทียบคะแนน หรือการพัฒนากับผู้เรียนคนอื่น ๆ

4.4 ผู้เรียนจะทราบล่วงหน้าก่อนเสมอว่า จะประเมินเรื่องอะไร และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินต้องเป็นเกณฑ์ที่กลุ่มยอมรับ

4.5 เนื้อหาในการประเมินจะมีลักษณะเป็นปัญหาปลายเปิด ซึ่งต้องอาศัยทักษะทางภาษา และความรู้หลายลักษณะเพื่อช่วยแก้ปัญหา

4.6 การประเมินต้องเสนอทางเลือกให้ผู้เรียนบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมการประเมินที่ตนเองสนใจ ทำได้ดี และมีความมั่นใจ ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินสะท้อนจุดเด่นของผู้เรียน อันจะช่วยเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อตนเอง และต่อสิ่งที่เรียน

4.7 การประเมินต้องมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการประเมินตนเอง (Harp, 1991 ใน <http://www.qwu.edu/~eaceast/reslist/alter.html>, Hart, 1994)

ขอบเขตการวิจัย

1. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4 ประการดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยเลือกรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน และดำเนินการดังนี้

1.1 ชั้นศึกษาสภาพการเรียนการสอนปัจจุบันของรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ผู้วิจัยจะใช้ประชานิธิที่ผ่านการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน โดยสุ่มตัวอย่างจากภาคงานสอนภาษาอังกฤษสำหรับธุรกิจ ภาคงานสอนภาษาอังกฤษสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และภาคงานสอนภาษาอังกฤษสำหรับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประมาณ 25% ของนิสิตที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละภาคงานสอน รวมทั้งผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 ที่มีระยะเวลาในการทำงานแตกต่างกัน จำนวน 20 คน คิดเป็นประมาณ 25% ของผู้สอนทั้งหมด

1.2 ขั้นพัฒนากระบวนการการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจะใช้ประชากรคือ นิสิตชั้นปีที่ 1 คณะหนึ่ง จำนวน 1 กลุ่ม ประมาณ 30 คน

1.3 ขั้นศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจะใช้ประชากร คือ นิสิตชั้นปีที่ 1 คณะหนึ่ง จำนวน 1 กลุ่ม ประมาณ 30 คน และนิสิตชั้นปีที่ 2 คณะสอง จำนวน 1 กลุ่ม ประมาณ 25 คน

1.4 ขั้นศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เหตุผลของผู้วิจัยในการเลือกนิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 และรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ในขั้นตอนการทดสอบการใช้กระบวนการปฏิสัมพันธ์ และการศึกษาพฤติกรรม คือ

1) ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับผู้เรียน ดังนั้นจึงควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในตัวผู้เรียนตั้งแต่ปีแรก ๆ ของการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตการศึกษา และชีวิตการทำงานต่อไป

2) รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานเป็นรายวิชาที่เป็นพื้นฐานของรายวิชาอื่น ๆ และเป็นรายวิชาที่นิสิตเรียนเป็นรายวิชาแรก ๆ

3) รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานเป็นรายวิชาที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระกว้างขวาง และหลากหลาย เอื้อให้กับการที่นิสิตจะมีส่วนร่วมกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ตามความสนใจ

เหตุผลของผู้วิจัยในการเลือกนิสิตคณะหนึ่งชั้นปีที่ 1 และคณะสองชั้นปีที่ 2 ในขั้นตอนการศึกษาพฤติกรรม คือ

1) เพื่อให้มีความหลากหลายด้านสาขาวิชาของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

2) เพื่อให้ได้กรณีศึกษาที่หลากหลายด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษ กล่าวคือ จากสถิติที่ได้จากคะแนนเข้ามหาวิทยาลัย และการจับกลุ่มของคะแนนรายวิชาภาษาอังกฤษ พื้นฐาน 1 และ 2 พบว่า คณะหนึ่งเป็นคณะที่มีนิสิตที่มีความสามารถทางภาษาในภาพรวมปานกลางค่อนข้างสูง แต่คณะสองจะเป็นคณะที่มีนิสิตที่มีความสามารถทางภาษาในภาพรวมค่อนข้างต่ำถึงต่ำมากเมื่อเทียบกับคณะอื่น ๆ (ฝ่ายวิชาการ สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์-

มหาวิทยาลัย 2540-2544) เช่น ในเทอมต้น ปีการศึกษา 2544 ในรายวิชาภาษาอังกฤษ พื้นฐานคณะหนึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 42 จัดเป็นลำดับที่ 3 ใน 16 คณะ แต่คณะสองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 34 จัดเป็นลำดับที่ 13 ใน 16 คณะ ขณะที่คะแนนเฉลี่ยของมหาวิทยาลัย อยู่ที่ 39 คะแนน (คะแนนเต็มคือ 60 คะแนน) และคะแนนเฉลี่ยในปีก่อน ๆ ก็แสดงให้เห็น ลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

3) เพื่อให้ได้กรณีศึกษาที่มีความหลากหลายในส่วนที่เกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ กล่าวคือ นิสิตคณะหนึ่งจะเรียนภาษาอังกฤษบังคับรายวิชาที่ 1 และ 2 ในเทอมที่ 1 และ 2 ของชั้นปีที่ 1 แต่นิสิตคณะสอง จะเรียนภาษาอังกฤษบังคับทั้ง 2 รายวิชาดังกล่าวในเทอมที่ 1 และ 2 ของชั้นปีที่ 2 ซึ่งหมายความว่า นิสิตคณะสองจะไม่ได้เรียนวิชาภาษาอังกฤษเลย เป็นระยะเวลา 1 ปีหลังจากสอบเข้ามหาวิทยาลัยแล้ว นอกจากนี้ ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย คณะสอง จัดอยู่ในกลุ่มคณะที่มีได้นำคะแนนจากการสอบวิชาภาษาอังกฤษมาคิดรวมกับคะแนนจากการสอบวิชาหลักของคณะ แต่จะใช้คะแนน 30 คะแนนเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้สอบมีสิทธิ์ได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาในคณะนี้ ซึ่งลักษณะนี้จะแตกต่างจากกรณีของคณะหนึ่ง ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงเลือกตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการศึกษาจากคณะสอง โดยมีสมมุติฐานว่า การศึกษาครั้งนี้อาจแสดงผลว่า ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของกรณีศึกษา จากกลุ่มนี้หรือไม่อย่างไร

2. ผู้วิจัยเลือกกำหนดพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 6 ด้าน เพราะเป็นพฤติกรรมหลักอันได้จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นพฤติกรรมที่ควรเป็นผลจากการพัฒนานิสิตศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามทฤษฎีและผลการวิจัยด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา

3. เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษากลุ่มประชากรจำนวนจำกัด ผลของการศึกษาจึงไม่อาจนำไปสรุปในวงกว้างกับผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ ได้

คำจำกัดความ

1. กระบวนการการเรียนการสอน ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 ประการคือ เนื้อหาที่ต้องครอบคลุมตามหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน วิธีการได้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียนเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล เนื่องจากผู้เรียนและผู้สอนเป็นผู้ที่เป็นหุ้นส่วนที่สำคัญของการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมุ่งเน้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่มีความหมายระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาในตัวผู้เรียน อันได้แก่ บรรยากาศของความเป็นมิตรที่เต็มไปด้วยความไว้วางใจกัน ความสุข การยอมรับและความเคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ (<http://www.uvm.edu/~mhopkins/?Page=process.html>.; Rogers, 1969 อ้างใน Joyce, et al, 1992; และ Tiberius & Billson, 1991)

2. ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning autonomy) หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยปราศจากการควบคุมของผู้อื่น ผู้รู้หลายท่านกล่าวว่าความสามารถดังกล่าว เกิดจากทัศนคติเชิงบวกของผู้เรียนที่มีต่อการเรียน และการที่ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาพอสมควร อันทำให้เกิดแรงจูงใจที่ติดต่อการเรียนภาษา ความสามารถดังกล่าวไม่ใช่ความสามารถที่มีมาแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการฝึกฝน อาจด้วยวิธีแบบธรรมชาติหรือโดยอาศัยการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการและมีระบบที่ดี นอกจากนี้ความสามารถดังกล่าวมีลักษณะเป็นศักยภาพ (Potential) ที่อยู่ในตัวผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนศักยภาพนั้นเป็นความสามารถจริงที่ใช้งานได้ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายรวมถึง ความสามารถหลายประการ เช่น ความพร้อมและเต็มใจร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ ความมีอิสระจากการครอบงำของสังคมด้านอารมณ์ ความมีอิสระทางการกระทำ การอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน ความสามารถวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนของตนได้ ความสามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนและวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น การประเมินตนเอง และความสามารถแก้ปัญหา ความสามารถดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนเกิดความอิสระจากการพึ่งพาในการเรียนรู้ และมีความมั่นใจรวมทั้งมี

ความภาคภูมิใจในตัวเอง (Boud, 1981; Holec, 1981; Little และ Dam ใน Gathercole, 1990; Wenden, 1991 และ Dickinson, 1995)

3. พฤติกรรมของผู้เรียน หมายถึงการแสดงออกของผู้เรียนอันเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ในสภาวะแวดล้อมของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และเป็นผลจากแรงจูงใจและการกำกับโดยมาตรฐานภายในของบุคคล (Motivated and regulated by internal standards) การแสดงออกดังกล่าวอาจเป็นการแสดงออกในลักษณะเด่นชัด (Overt) หรือในลักษณะไม่เด่นชัด (Covert) หรืออาจเป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ การแสดงออกที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง พฤติกรรมของผู้เรียนที่ผู้ศึกษาต้องการศึกษาคือ ความพร้อมและเต็มใจร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ ความสามารถวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง ความสามารถกำหนดเป้าหมาย และวางแผนในการเรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความสามารถประเมินตนเอง ความสามารถแก้ปัญหา รวมทั้งความภูมิใจในตนเอง (Rogers, 1969 ใน Joyce, et al, 1992; Dam, 1995; Little, 1990; Wenden, 1991)

4. ผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย หมายถึง นิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 ในขณะที่ผู้วิจัยสอนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ/หรือ 2 คือคณะหนึ่ง และคณะสองของมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จากการศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียน เมื่อได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น จะทำให้เข้าใจการแสดงออกของผู้เรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมใหม่ในการเรียนการสอน ความรู้สึก การปรับเปลี่ยนท่าทีในการเรียนรู้ เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2. จากผลที่ได้ดังกล่าว จะนำไปสู่การศึกษาต่อเนื่องในประเด็นค้นพบที่สำคัญ และการปรับปรุงแบบการเรียนการสอนของสถาบันภาษาต่อไป